

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בניהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 60

נח

"קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (ו יג)
פירש רש"י שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל.
ויש להבין מדוע לעיל (בדיבור הקודם) פירש רש"י כל
מקום שאתה מוצא זנות ועבודה זרה, אנדרלמוסיה באה
לעולם והורגת טובים ורעים. א"כ, רש"י לא מזכיר כלל
את הגזל, וכאן בד"ה "כי מלאה הארץ", אומר שהגזר דין
נחתם רק על הגזל!?

ומתוך הרב רחמים חי חוויתה הכהן מג'רבא, בספרו
"שיירי מנחה" שאם לא היה בידם עוון גזל, היתה להם
תקנה ע"י שיתנו צדקה, וכמו שאמר דניאל לנבוכדנצר,
"וחטיך בצדקה פרוק" וע"י זה היה מתבטל גזר דינם כמו
שהיה אצל נ"נ שעשה צדקה והתעכב גזר דינו עד שביטל
מצות הצדקה.

אבל כיון שכאן היה בידם עוון גזל. ממילא הכסף הוא לא
שלהם ולכן לא תועיל להם צדקה שיתנו מכסף גזול, ולכן
פירש רש"י שגזר דינם נחתם בגלל הגזל.

"שנים שנים באו אל נח" (ז ט)

ב"ילקוט שמעוני" אומר: בא השקר ורצה להכנס לתיבה.
אמר לו נח, אתה לא יכול, אלא אם כן תשא לך לאשה
איזו בת זוג. יצא השקר ופגש בפּחַת. אמר לו הפחת מאין
אתה בא? ענה השקר, אני בא מנח, שרציתי להכנס לתיבה
ולא נתן לי. אלא אמר לי אם יש לך בן זוג אתה נכנס. האם
אתה רוצה להיות בן זוגי? אמר לו הפחת לשקר, ומה אתה
נותן לי? אמר לו השקר, אני עושה אתך הסכם. כל מה
שאני אוסף אתה לוקח, וכך סיכמו ביניהם כל מה שהשקר
מכניס הפחת לוקח. ונכנסו שניהם לתיבה.

כשיצאו, היה השקר הולך ומכניס והפחת לוקח ומאבד כל
מה שנכנס. אמר לו השקר איפה כל מה שהכנסתי? ענה לו
הפחת ולא כך סכמת איתי, שכל מה שאתה אוסף אני
לוקח, ועל זה נאמר "כי הרה עמל וילד שקר".

"שנים שנים באו אל נח" (ז ט)

בספר "ילקוט אליעזר" מביא על פסוק זה מדרש פליאה:
"אלו ימים שגומרים בהם את ההלל". והוא פלא!!!
והסביר רבי שמשון מאוסרופולי זצ"ל שהימים שבהם
גומרים את ההלל הם בבט"ח, דהיינו ב' ימים הראשונים
של פסח, ב' ימי חג השבועות, ט' ימי סוכות, ח' ימי חנוכה.
וזהו הרמז. "שנים שנים" כנגד פסח ושבועות "באו"
בגימטריה ט', "אל נח" בגימטריה חנוכה.

"תמים היה בדורותינו את האלוקים התהלך נח" (ו ט)
אומר רבי שלמה גנצפריד בספרו "אפיריון" על התורה,
שדרך העולם היא, שאם יעמוד איש צדיק להוכיח את
אנשי דורו, מיד ידאגו הם לברר היטב במעשיו כדי
שאם יאמר להם "טול קיסם מבין שיניך", יאמרו לו הם
"טול קורה מבין עיניך". אבל, אם יש צדיק שיושב לו
בשקט בפינתו ולומד תורה ולא מוכיח את אנשי דורו, אז
יאמרו כולם זהו צדיק אמיתי.

והנה חז"ל אומרים שנח לא הוכיח מספיק את אנשי דורו.
וזה רמוז במילים: "תמים היה בדורותינו". כלומר, אנשי
דורו אמרו עליו שהוא צדיק תמים, ומדוע? מפני שאת
האלוקים התהלך נח. ישב לו בפינתו ולא הוכיח אותם.

"אלה תולדות נח את האלוקים התהלך נח" (שם)

תרגם אונקלוס "בדחלתא דה"י" ובספורנו כתב וז"ל: הלך
בדרכיו להיטיב לזולתו. וה"בעל הטורים" כתב, האלוקים
התהלך נח סופי תיבות חכם.

ומסביר בספר "צבי וחמיד" (הובאו דבריו ב"שיח
צדיקים") בדרך צחות. שכל שלושת הפירושים הם אחד.
כי כבר אמר הרב הקדוש בעל "זרע קודש" מרופשיץ
זצ"ל, שאדם צריך להיות ירא שמים, טוב לב וחכם. כי אם
הוא ירא שמים בלי חכמה הוא שוטה, ואם הוא טוב לב
בלי יראת שמים הוא בעל תאוה, ואם הוא חכם בלי יראת
השם הוא אפיקורס...

ולכן אומר לנו הפסוק שלנח היו כל שלושת הדברים הנ"ל.
יראת שמים - את האלוקים התהלך נח, וכפי פירוש
האונקלוס בדחלתא דה"י. גם היה טוב לב כדברי הספורנו
להיטיב לזולתו. וגם היה חכם כדברי בעל הטורים שסופי
תיבות רומזים לחכמתו.

"ותשחת הארץ לפני האלוקים" (ו יא)

ה"עוילם" אומר, שכל הבעיות מתחילות כשאדם עושה
לשם שמים מפני שכשאדם גורם צער לחבירו, סוף כל סוף
יעשה תשובה אך אם זה לשם שמים הרי יש לו תירוץ
והסברים וחס וחלילה הוא לא רוצה לחזור בו מה"מצוות"
שלו.

וזה מה שכתוב כאן, אומר ה"אמרי שפרי". "ותשחת
הארץ", דהיינו שעשו הרבה מעשי השחתה, אבל הם אמרו
שעושים זאת "לפני האלוקים" בשביל האלוקים, להרבות
כבוד שמים בעולם.

לא היה צריך לכל זה כי לא הספיקו לברוח כל כך רחוק עד שהמבול השיג אותם ושטף אותם. עיי"ש.

"ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה". (ח יא)
ובמדרש רבה טרף בפיה, מהו טרף? קטיל, כמו שכתוב "טרוף טורף יוסף". אמר לה אילו שבקתה, אילן רב הווי מתעבד.

ומבאר בספר **"תולדות חיים"**, על פי כמה הקדמות:

א. נח רומז על הת"ח כמו שאמרו חז"ל בסנהדרין דף כ"ד ע"א, דתלמידי חכמים שבארץ ישראל נוחין זה לזה בהלכה.

ב. עלה זית רומז על מחזיקי לומדי תורה כמו שאמרו בחולין צב ע"א, אלמלא עליא (עלים) לא מתקיימים איתכליא.

ג. ישראל נמשלו ליונה כידוע.

והנה התורה הקדושה ארוכה מארץ מידה, ואם תלמידי חכמים היו צריכים לעסוק בפרנסתם לא היו יכולים להשיג את התורה ולהיות גדולים בה. לכן נחוץ מאד להחזיק את התלמידי חכמים כדי שיוכלו להקדיש כל עיתותיהם בתורה ויוכלו להגות בה יומם ולילה.

וזה מה שאמרה כאן התורה בדרך רמז, "ותבוא אליו היונה" אל נח, היינו ישראל המחזיק בא אל התלמיד חכם "והנה עלי זית טרף בפיה" שקרע את העלה מן הזית, כלומר, שסילק את התמיכה מהת"ח. ורומז לו שמוטב שיתפרנס מיד הקב"ה ולא ע"י בשר ודם. ועל זה אומר המדרש מהו טרף בפיה? קטיל - רוצה לומר שבאמת אין זו הדרך ואדרבה בדיבורים כאלו קטיל לת"ח, ואילו שבקתה, כלומר, אם ימשיכו לפרנס אותו ולעזור לו ללמוד תורה, אז אילן גדול, ת"ח גדול יהיה ממנו.

"כל החיה כל הרמש וגו' כל רומש על הארץ למשפחותיהם יצאו מן התיבה" (ח יט)

ואמרו חכמינו ז"ל במסכת סנהדרין ק"ח: למשפחותיהם יצאו ולא הם.

בספר **"חלקי אבנים"** (הובאו דבריו ב"גן רוה") כתב לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל בחולין דף נ"ה, שכל בריה שאין בה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש. והנה ידוע שמשפט דור המבול היה י"ב חודש, א"כ איך יכול להיות שיצאו התולעים והרמשים מן התיבה, הלא הם אינם חיים כל כך הרבה זמן, ועל כרחך צריך לומר שהתולעים עצמם מתו בתיבה ורק משפחותיהם יצאו ולא הם.

"וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה" (ז כג)

רש"י בפרשת עקב על הפסוק "ואת כל היקום אשר ברגליהם" פירש: זהו ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. ויש לדון, מדוע העניש הקב"ה את אנשי דור המבול בשני עונשים - מיתה וממון. והלא אמרו חז"ל דאין אדם מת ומשלם. והתוספות במסכת ע"ז דף ע"א כותב שגם אצל גויים יש את הדין של "קים ליה בדרכה מיניה", ואם כן, כיון שהיו חייבים מיתה, איך יתחייבו גם ממון, שאבד כל היקום שהיה להם.

ומתוך **הרב רחמים ניסים יצחק פלאגי** בספרו **"חלק יפה"** שההלכה היא "שקים ליה בדרכה מיניה", אומרים רק כאשר אדם חייב מיתה בידי אדם אבל במיתה בידי שמים אין את הדין הזה, כפי שאומרת הגמרא במסכת כתובות דף ל' שאין הלכה כרבי נחוניא בן הקנה, שהיה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומים. והואיל והמבול הוא מיתה בידי שמים לכן אבד גם ממונם.

"והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכוסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים. חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכוסו ההרים" (ז יט כ)

מקשה הרמב"ן: מזה שהתיבה נחה על הרי אררט כשחסרו המים, משמע שהם היו ההרים הגבוהים ביותר, והרי ידוע לנו שהרי אררט הם לא ההרים הגבוהים ביותר!?

רבינו הנצי"ב מוולוז'ין בספרו **"העמק דבר"** אומר, שהמבול גרם לשינוי פני כדור הארץ ומכאן ראיתו. שהרי: "לפי הנראה מפרשה זו היו הרי אררט גבוהים מכל ההרים שבעולם, ובאמת אינו כן, אלא אותם ההרים נעשו בימי המבול וגם שינו בעולם במעיינות, כדאיתא במדרש רבה דאע"ג שנשכרו אח"כ כל מעיינות מכל מקום נשתירו כמה מעיינות ששוטפים עד היום".

ובספר **"שערי אהרון"** כתב לפרש ע"פ מה שכתב **הרבינו בחיי** דיישובו של אדם הראשון היה בהר המוריה ושם היו תולדותיו. ע"ל. וכל הישוב עד נח לא התפשט למרחוק רק בסביבות ארץ ישראל. וכמו שכתב רש"י לעיל (ו יז) דנקראת שנער שנערו שם כל מתי מבול, משמע שהישוב היה בסביבות אלו. והתפשטות הישוב ע"פ כל העולם מצינו רק אחרי דור הפלגה, ולכן יתכן לומר שמה שכתוב ויכוסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים, כוונת הפסוק רק במקומות הישוב. כי במקומות הרחוקים מאד

להערות, הארות ולתרומות ובכל ענייני הגליון נא לפנות: 050-4147001

ניתן להוריד את העלון בכתובת האתר: www.Leorhaner.co.il